

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum

Seu Decisiones Casuum Ad Singulos Decretalium Gegorii Papæ IX. Titulos,
& ad Consuetum Referendi Modum accommodatæ

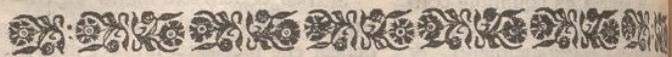
Complectens dimidiam Decretalium Partem, videlicet nonaginta duos
Titulos, nimirum usque ad Titulum XX. Libri de Feudis exclusivè

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1728

Decisio LXVIII. De Opponente Exceptionem Transactionis, &
Præscriptionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62305)

TITULUS XXV.

De Exceptionibus.

DECISIO LXVIII.

De opponente Exceptionem peremptoriam litis nitæ, videlicet Transactionem & Præscriptionem.

SPECIES FACTI.

Cornelius Minorennis à defuncto patre inter alia bona hæreditaria consecutus est prædium admodum pingue, decem florenorum millibus æstimatum. Sed diu illud quietè possidere non est permisus à Philippo cive opulento vicini oppidi, qui dictum prædium prætendit esse suum, atque ideò instituta rei vindicatione cum remedia *canonis redintegranda* Cornelium convenit, eoque intra breve temporis spatium rem promovit, ut faventem sententiam propediem ferendam expectaret. Quam ut prævenirent Curatores Cornelii, causam in Judicio agentes loco Cornelii, amicabilem transactionem obtulerunt Philippo, & post unum alterumve congressum obtinuerunt, ratificatam postea à Magistratu, vi cuius receptâ pecuniæ summâ prædium Philippo restituerunt dicti Curatores. Cornelius subin adepta intra duos annos majorenitate per quindecim annos siluit: at postea, nescio unde, in do-

cumentum incidit, quod Philippus penes se retinuit & dissimulavit. Pore inita transactionis, ex quo debet probari posse, legitime transactionis contractu prædium in Philippum ante 40. jam annos transiisse. Quapropter Judicem adhibito libello, in quo Philippum doli arguit, & cassata propterea actione sibi prædium restitui petiit, Philippus e contra recusat testari litem, opponendo doli exceptionem peremptoriam litis nitæ, scilicet Transactionem in æstimo instrumento desuper extortam, quam Jura propter documentum cæcens inventum rescindi prohibent, item Præscriptionem, vi cuius tantum actionem doli, quæ doli in Jure circumscriptur, prædium tinctam, verum etiam lapsu plusquam 10. annorum, quibus post transactionem quietè possedit prædium, minimum illius clarè sibi acquisitum contendit. Unde

QUÆRITUR I.

An Exceptio transactionis sit talis, ut litis ingressum impediatur, atque à lite contestanda relevet?

Dixeris forsitan, non esse talem. I. Quia transactio est exceptio peremptoria: sed exceptiones peremptoriae sunt opponendae post litis contestationem, vel huic statim annectendae. c. 1. de lit. contest. in 6. l. 8. l. 9. C. de except. l. 2. C. sentent. rescind. non poss. ergo. II. Licet exceptiones peremptoriae opponerentur ante litis contestationem, ea tamen non attenduntur, sed secundum communem praxim respiciuntur post litem contestatam, ac in Processu pergitur. Paul. de Castr. in l. 7. ff. de iur. iur. n. 6. Jason ibidem n. 23. Unde solet Iudex interlocutorie hoc vel simili modo pronuntiare: Beklagter soll seines Vorwendens ungeachtet auf erhobene Klage zu antworten / und den Krieg Nichtens zu bedürfen (litem contestari) schuldig seyn / und werden ihm seine Exceptiones nach der Kriegsbeschickung zerstörllicher Weise einzumenden billich vorbehalten. Daniel Moler, in commun. ad Const. Jac. p. 1. cons. 3. n. 2. Wesenbec. in commun. C. de Except. n. 10. seq. Etque hoc III. valde consultum & utile Reo, si nimirum ejusmodi exceptiones reserventur post litis contestationem, ipse verò prius respondeat ad oblatum libellum, ac postea primum tales exceptiones objiciat; nam, quia solà peremptoria exceptio (R. P. Pichler Decisiones.) non impedi-

tionis objectione inducitur litis contestatio. Lanfranc. in c. quoniam de probat. Reus videtur eo ipso intentionem Actoris confiteri, & id tantum intendere, ut tractetur de sua exceptione: in qua probanda si deficeret, etsi Actor intentionem suam non probaret, condemnandus esset, nisi prius respondendo negasset intentionem Actoris, & sic litem negativè contestatus fuisset. Cuiac. lib. 9. observation. c. 36. Jac. Schultes observ. 7. n. 7. seqq. Specul. lib. 2. p. 2. tit. de Except. §. 4. n. 4. Servitque hæc exceptio post litem contestatam etiam ad hoc, ut, si postea de iis liquidò constet, omnia retro acta sint nulla, Reusque ab instituta actione absolvendus. IV. Naturale est, & Ordo Judicii exigit, ut prius constet de jure Actoris per allatas ab eodem probationes, antequam Reus imponat sibi onus probandi exceptionem peremptoriam; si enim Actor non probet suam intentionem, Reus est absolvendus, etsi nihil præstiterit. l. 4. C. de edendo. Sed non constare potest ordinariè de jure Actoris per probationes, nisi prius fiat litis contestatio: ergo non debet opponi exceptio peremptoria ante litis contestationem, qualis exceptio est etiam Transactio. V. Probatio talis exceptionis sæpe est longio-

A a a

longio-

longioris indaginis: sed non præstat litem differri in longum, & Judicium differri, Actorémque, qui paratas habere debet probationes suæ intentionis, diu suspendi: ergo. Accedit VI. text. in c. 2. de lit. contest. in 6. ibi: *imò ea* (exceptione peremptoria) *non obstante fieri oportebit eandem*, scilicet litem contestationem: ergo.

At verò si dispositionem Juris clarissimam in c. 1. § 2. de lit. contest. in 6. comprehensam attendere velis, uti debes, dicere oportet, Transactionem esse de illis exceptionibus peremptoriis, quæ litem ingressum, adeoque litem contestationem, ex sua natura impediunt, modò in continenti & sine longiori mora probari possit, ut habet communissima Doctorum in *citt. cc. fundata*. Alex. Imol. ad *Cod. tit. de transact. l. Fratris 10. C. de transact. cum Bart. Bald. Jo. Andr. aliisque*. Id quod Gail sub dicta limitatione probationis in continenti etiam extendit ad transactionem in criminalibus factam. *tract. de Pace publ. l. 1. c. 11. n. 11. seqq.* ac in fine n. 19. ait, ita in puncto litem contestationis, ubi de transactione liquidò constat, quotidie observari; asseritque illud receptum inter Auctores: *hodie constat transactum, hodie rejiciatur litem contestatio, & Judicium finiatur*. Quòd autem in continenti debeat posse probari transactio, Colerus de *Process. Exec. p. 4. c. 1. n. 159.* probat si non satis ex Jure, saltem ex consuetudine. Textus c. 1. cit. sic habet: *exceptionis peremptoria, seu defensionis cujuslibet, principalis cognitionem negotii contingentis obli-*

tionem negotii contingentis obli-
de re judicata, transacta, seu finita
piat litigator, litem contestationem
impediat, nec retardet. Licet igitur
aliæ exceptiones peremptoriae non im-
pediant litem contestationem, im-
pediant tamen illam tres ibi specificatae
quæ propterea vocantur *litem finita*.
licet exceptio rei judicate, exceptio
transactionis, & exceptio jurisjurandi,
quo litem fuit finita, seu juramentum
decisorii, uti DD. communiter accipi-
unt verbum *finita*. Cum itaque per
negotium aliquando per transactionem
fuerit finitum, eamque notoriam,
saltem in continenti per exhibitionem
Instrumenti publici probabilem, quæ
fides fit, transactionem fuisse
ac à Principe ratificatam, quam pars
non inficiatur Pars adversa, per
alveò fuit, oppositam transactionem
exceptionem impedire litem ingressum
& contestationem, Actorémque
audiendum, & à Judicii limine repul-
endum esse in perpetuum. Textus
d. c. 2. non fuit à Parte adversa
ratus plenè & integrè, sed omnia
verba, intra parenthesis posita,
summè notanda; sic enim sonat:
non obstante (nisi sit de illis excep-
tibus, quæ litem contestationem impedi-
fieri oportebit eandem: atqui inter
ceptiones litem contestationem im-
pedientes in c. 1. precedente recita-
tis quoque est transactionis excep-
tio ergo transactionis exceptione interpo-
sita fieri non oportet litem contestati-
onem; licet interpositæ exceptionis pe-
remptoriæ generaliter loquendo
dem non impediunt.

Firmantur hæc solidissime per rationem in Jure & bono publico fundatam; eo quod bonum publicum erogat, & Jura omni modo velint, lites semel extinctas non resuscitari: atqui per transactionem, sicut per rem judicam & juramentum lites deciduntur, lites extinguuntur, finiuntur, & per lites contestationem iterum resuscitentur, ergo, ubi locum habet exceptio transactionis vel notoria, vel in contractu liquidabilis, contestationem lites non oportet.

Atque ex his per se se ruunt, nullo negotio removentur in oppositum adducta. *Prima duo* procedere possunt regulariter de aliis exceptionibus peremptoriis, saltem longiorem indaginem requirentibus, & non notoriis vel in continenti non probabilibus, non vero de exceptione transactionis specialiter excepta in *d. c. 1.* saltem si ea vel sit manifesta, vel facile & citò probari possit. *Tertium* videtur supponere falsum, quod per omnis exceptionis peremptoria objectionem fiat lites contestatio, cum *cit. c. 2.* id generaliter neget his verbis: *si oblatò ab Actore libellò ex parte Ad exceptio peremptoria proponatur, nequaquam per hoc lites contestatio intelligitur esse facta,* quamvis addatur, per eam non impediri lites contestationem, regulariter faciendam postea, nisi sit exceptio lites finitæ. Item supponit falso, quod reservatio exceptionis peremptoria post lites contestationem utilis & consultata semper sit Reo; hæc enim longè consultatius & utilius est, si per exceptionem peremptoriam

tollere in perpetuum possit omnem litem, & novæ lites ingressum; cujusmodi exceptiones in *d. c. 1.* dicuntur esse res judicata, & specialiter etiam transactio. Si responderet tali casu ad libellum Actoris, & sic litem contestaretur, imponeret sibi obligationem ad litem novam sustinendam in negotio principali, & ad diluendas Adversarii probationes afferendas, quod absque molestia, & subinde etiam absque periculo fieri nequit, aut absque expensis.

Quartum rursus locum non habet in exceptione lites finitæ, qualis est transactio; ad quid enim prodest per Processum intelligere jus Actoris ex probationibus ab hoc afferendis, si ejus jus omne præfocari, & ante omnem litem elidi per exceptionem clarè & in perpetuum possit. *Quintum* jam præverti in Resolutione Questionis, & in Assertionem, cui addidi, *modò in continenti sine longiori mora probari possit* transactio exceptio: in nostro autem casu transactio inita nec indiget probatione, sed est notoria, & in confesso apud partem adversam.

Sextum pariter jam expedivi supra per integram textus allegationem, qui expressè excipit exceptiones lites finitæ, ex natura sua lites contestationem impediens, cujusmodi est transactio, dum ait: *nisi sit de illis exceptionibus, quæ lites contestationem impediunt.* Cum igitur aliqua saltem exceptiones peremptoria lites contestationem & ingressum per se impediunt, ac inter has recensatur in *c. 1.* sapius allegato eti-

am transactio, hac interposita à Reo litem contestari necesse non est: sed hac exceptione probata à Reo peti, ac à Judice pronuntiari debet, quòd ad institutam Actionem respondere non reneatur, & Actor non sit audiendus. Berlich. p. 1. conclus. 18. n. 40. Unde sententia, quæ fertur super hujusmodi exceptione sufficienter nota vel probata, non est præcisè absolutoria ab instantia & observatione Judicii, ut perperam volebat Wesenbec. ad Cod. tit. de Except. n. 4. sub fin. uti fit in exceptionibus dilatoriis, sed est absolutoria ab instituta actione, vel à petitione

Actoris in causa principali, habentem vim definitivæ, ut videlicet Actor petuò intelligatur exclusus esse à agendo. Math. Coler. ad c. cum venerabilis de Except. n. 40. post med. unde & sententia. Ubi testatur communem ita Præcticam servare. item 47. seq. Idem ferè testatur Perz Cod. l. 3. tit. 9. de lit. contest. n. 7. mirum explorati Juris esse, quòd exceptiones litis per transactionem, res judicatam, & jus jurandum præcedant litem contestationem, & Actorum à limine ac ingressu Judicii moveant.

QUÆSTIO. II.

An Exceptio Præscriptionis sit talis, ut litem ingressum impediatur, atque à lite contestanda relevet?

EX dictis fortassis in Negativam inclinabis, eò quòd in allegato sapius c. 1. de lit. contest. in 6. solummodo tres referantur exceptiones litem finitæ, quibus id privilegii, ut litem contestationem facere non oporteat, concessum est, videlicet transactio, res judicata, & jusjurandum juxta communem interpretationem: ergo quoad cæteras exceptiones peremptorias, inter quas collocatur Præscriptio, procedit Jus commune, præcipiens prius fieri litem contestationem, & tum primùm eas proponi; nam exceptio firmat regulam in contrarium. Confirmatur: Ordo Juris exigit, ut prius audiat Reus probationes, quas primùm post litem contestationem potest

ac debet Actor proponere ad fundamentam suam intentionem, antequam suas opponat exceptiones peremptorias. per l. 8. l. 9. C. de Except. ante litem contestationem non opponi exceptio peremptoria Præscriptionis. Atque ita DD. communi sententiæ cum Jafone in l. aut Præscriptio 17. ff. de jurejur. Ratio est, quia hujusmodi exceptiones non opponuntur ad impediendum Processum, sed non unicè, sed simul etiam ad movendam causam in negotio principali audenda, ut Reus obtineat totalem absolutionem in causa principali, non tantum in hac, sed etiam in alia instantia aliàs forsan sibi movenda.

Sed facienda est distinctio, quæ

mediante res hæc facile complanatur. Vel enim Exceptio Peremptoria, & in præfenti quæstione *Præscriptio*, in continenti aut de præfenti potest probari & liquidari: vel opus habet ampliori indagine aut tempore ad probandam & liquidandam exceptionem peremptoriam. In continenti quid significet, & quantum temporis intervallum requiratur ad hoc, ut dicatur aliquid fieri in continenti, magna inter DD. discrepantia & disceptatio est. Nam aliqui textus insinuant requiri modicum intervallum, puta 10. diem ad minimum, ut in *l. promissor* *§. si sine die ff. de constit. pecun.* Aliqui DD. exponunt tō in continenti pro triduo, ut Felin, textus *ex l. fin. C. de errore Advocator.* ibi: *in continenti, id est, triduo proximo contradicisse.* Alii requirunt trium aut ad minus duorum mensium inducias propter *l. in fraudem §. fiscalib. ff. de jure Fisci.* Alii dilationem quatuor mensium, prout est in condemnatis. *l. 2. C. de usur. rei judic.* Alii exigunt tantum temporis spatium ad probationem exceptionis, intra quod Proccellus principalis causæ, de qua tunc agitur, expediri posset, si talis exceptio non fuisset opposita. Bart. in *l. 4. §. condemnatum n. 4. ff. de re jud. per l. 3. ff. ut in possessionem legator.* Alii relinquunt determinationem temporis arbitrio Judicis. Bald. & Joan. *in l. Gallus ff. de lib. §. posthum.* per *l. 2. §. item si ita §. ff. ad L. Facilitatem*, quod nec sit maximum, nec minimum; sicut enim per verba in

continenti, *statim &c.* non permittitur cunctatio moratoria, ita nec præceptis festinatio præcipitur. *l. tutor. ff. de admin. tut. §. l. edito §. cum ante ff. de Jur. Fisci.* Arbitrandum proin ex æquo & bono. *arg. l. 2. §. si non propter 4. ff. si quis cautionib. in Jud. sistendi.* Denique alii in ordine ad præfentem quæstionem volunt, *ditionem in continenti, statim &c.* importare tempus præfens, sine aliquo intervallo. Jason & alii DD. in *l. 1. ff. si certum pet. Gloss. in Auth. de incestis nupt. v. imminere*: sed istud tempus præfens non debet accipi pro momento temporis, sed pro omni illo intermedio spatio, intra quod disputatur super exceptione peremptoria, an litis contestationem impedire debeat, donec concludatur in causa. Colerus ad *c. cum Venerabilis. de Except. n. 73.* Sed quibus modis exceptio in continenti fit probabilis seu liquidabilis? R. maximè per exhibitionem Instrumentorum, per Acta Judiciaria prioris causæ, & per alias scripturas. Si verò provocetur ad testimonium vivæ vocis, seu per testes probanda esset exceptio peremptoria, non in continenti liquidabilis est, cum opus esset longiori tempore & indagine. His notatis

Dico, Si Præscriptio est notoria, vel Judici ex Actis liquet, vel in continenti probabilis seu liquidabilis est, v. g. ex instrumento producto, ex quo apparet, contractum, v. g. emptionis, ex quo agitur ab Adversa parte, fuisse celebratum ante 30. vel 40. annos, intra

intra quos omnis actio tollitur. l. omnes C. de Præscript. 30. vel 40. annor. (Idem intellige de Præscriptione, que de Jure minus temporis requirit, & de illius lapsu constat) tunc Præscriptio est exceptio litis finitæ, ac relevat à litis contestatione faciendâ, Actor autem perpetuò removendus à limine Judicis per definitivam ex Officio Judicis Nobili. II. Si verò notoria non sit, nec in continenti, vel in promptu liquidabilis, sed primum per testes, aut concessio tempore ad comparandam probationem doceri debeat, manet simplex exceptio peremptoria litis contestationem non impediens, rejicienda & examinanda post litem in causâ principali contestatam, ac reservatur ad merita causæ, ut fert natura exceptionum peremptoriarum, ordôque Judiciarius exigit. Ita quoad utramque partem communis D. D. cum Bart. Bald. Alex. Anchor. Jaf. Castrensi. Menoch. aliisque tum Canonistis & glossa in c. 1. de lit. contest. x. tum Civilistis in l. eleganter 23. §. Si quis ff. de condit. indeb. in l. 1. §. fin. ff. ad S. C. Tertyl. l. fratris de transact. Sc. allegatis à Colero de Process. Execut. p. 4. c. 1. n. 157. seq. §. n. 180. seq. & alibi sapius, ubi expressè vocat communem: ut talem quoque probat Philipp. Franc. in Sext. Decretal. c. 1 de lit. cont. n. 8. §. 21. ubi fusè & egregiè tractat hanc rem per totum. Conspirant Jo. Andr. Specul. Felin. Papiens. Ferrar. Montan. Gail. & alii apud Berlich. p. 1. concl. 18. n. 49. contra Federic. Senens. conf. 106. n. 2. 3.

Allegatur quoque à Colero n. 14. Ripa, Abb. Imola, & alii.

Pars posterior à nemine trahitur in dubium, & ideo probatione non indiget operosa; si enim ampliori indagine opus est ad probandam exceptionem peremptoriam, & proceditur ad extrinsecas probationes per viva vocis testimonia, ad testes deveniri regulariter non potest absque ordine Judiciario, puta absque citatione libelli, & litis contestatione per via &c. c. 1. §. t. t. ut lite non contestata. l. ille, à quo 13. §. 2. §. 3. ff. ad C. Trebell. Ideoque tunc Judex per interlocutionem pronuntiat, exceptione non obstante Reum compelli ad litem super principali negotio contestandam, reservatis ipsi suis exceptionibus ad merita causæ post litem contestatam allegandis.

Pars prior autem suadetur l. l. c. speciatim ex l. 1. §. fin. ff. ad C. Tertyl. ibi: *quæ judicata, transactio finitæ sunt, rata manent.* & præ interjectis: *finita, vel consensu, longò silentio sopita: en!* Præscriptio indicata per verba *longò silentio*, comparatur rei judicatæ, & transactio quæ juxta omnes sunt exceptio *litis finitæ*, litis contestationem & progressum impediens, saltem si litem in continenti liquidabilis, imò per verbum *finita* insinuat clare satis, quod Præscriptio in specie sit panice exceptio *litis finitæ*, adeoque litem impediens perpetuò, si ritè nuntiata in continenti probetur. Conceditur c. 1. de lit. contest. in 6. verbis: *in*

re iudicata, transacta, seu finita excipit litigator: ergo, quomodocunque causa sit finita, & jus Actoris sublatum, quod etiam fit per Præscriptionem in continenti liquidabilem, exceptio peremptoria litem seu lites contestationem impedit. Consonat Jus Bavar. tit. 9. art. 1.

Statetur II. Ex Jure non scripto, seu communi praxi & consuetudine, de qua testatur Samuel Stryck, in *Usu Mod. Pand. lib. 44. tit. 1. §. 7.* cum Mev. p. 3. decis. 225. Hart. Pist. p. 1. observ. l. 1. tit. 8. observ. 3. n. 2. Mosch. Conf. 2. n. 111. & Conf. 55. n. 2. Klock. vol. 1. Conf. 10. n. 483. & Conf. 11. n. 124. Brunem. Process. Civ. n. 16. n. 5. Blum. Proc. Camer. tit. 69. n. 14. 29. V. Introd. ad Prax. c. 16. §. 1. Coler. ad c. cum venerabilis de Except. n. 53. & 71.

Statetur III. Ex ratione: ex vi oppositæ exceptionis, quæ est notoria, vel in continenti probabilis, constat de non jure Adversarii, & quod ipsi nulla competat actio, adeoque de calumnia & temeritate ipsius constat: ergo repellendus est, ut occurratur calumnia. Clem. 1. de sent. & re jud. nec Judex permittere debet causam in Judicium deduci, per d. l. 1. & l. ille à quo cit. cum frustra in molestias & expensas lites induceretur manifestam opponens exceptionem, & ad officium Judicis pertineat lites amputare. c. forem litibus. de dolo. Clem. dispensationem de Judic. & l. properandum C. nota. præter enim Reo paratam in continenti probationem exceptionis ha-

benti sua jura servari intacta, quam post vulneratam & affectam Judicio causam remedium afferri. text. & gl. c. 1. de in integr. rest. l. fin. C. in quib. caus. restit. in integr. non est necess. Confirmatur: Reus non debet esse deterioris conditionis, quam Actor. c. non decet de R. 1. in 6. l. favorabiliores. ff. eod. l. Arrianus ff. de A. & O. sed Actori, debitum notorium, vel in continenti per instrumenta liquidum probatum habenti, succurritur parata executione absque alio Processu Judiciario: ergo & Reo succurrendum est absque constituto Processu Judiciario, si exceptionem notoriam vel in continenti liquidabilem habet. Coler. p. 4. cap. 1. cit. n. 166.

Quapropter Reus exceptione hujusmodi peremptoria lites finita, ut est transactio, & secundum hucusque dicta Præscriptio, in continenti v. g. per Instrumentum authenticum liquidabile, quo nimirum clarè docetur, rem, quam petit Actor, per 30, jam annos v. g. vel per 10. annos cum iusto titulo possessam fuisse, in hunc ferè modum excipit: *Coram vobis, Domine Judex, comparet Titius (Philippus juxta nostram Facti Speciem) & proponit breviter, lites transactionibus finitas resuscitari non debere (legitimis Præscriptionibus lites eliminari) cum verò ista controversia, que nunc demum in Judicium trahitur, per transactionem semel sopita fuerit (per legitimam præscriptionem extincta) prout Reus hujus sue exceptionis in continenti probationem per editionem instru-*

menti offert, ideo petit ab initio Actorem compelli ad recognoscendum dictum Instrumentum, & postea per Vos pronuntiare, Actorem ex causa præmemorata à limine Judicii repellendum esse.

Initio opposita dubitandi ratio magis speciosa est, quam stringens, partim quia in c. 1. cit. per vocem *finita* indicari videtur, alias quoque exceptiones præter rem judicatam & transactionem esse posse *litis finita*, partim quia in aliis Juribus etiam alia exceptiones numerantur inter eas, quæ dicuntur *litis finita*, & novum Processum eliminant, ac in specie Præscriptio in l. 1. §. *fin. ff. ad S. C. Tertyll.* &c. modò sint in continenti liquidabiles, quales & illæ in d. c. 1. specificata esse debent, ut impedire valeant litis contestationem. Cùm igitur alia Jura idem statuunt de aliis exceptionibus, quod d. c. 1. statuit de exceptione transactionis, rei judicatae, & jurisjurandi, ac insuper ratio æquè in aliis in continenti probabilibus procedat, & Judicium inchoari vetet, rectè etiam de aliis dicitur, quod de illis tribus in cit. c. 1. specificatis, iis nempe, ubi notoriæ sunt, vel de præsentibus liquidabiles, litis ingressum & contestationem impediri. Sed quare Pontifex ibi tantùm tribus illis specificatis exceptionibus tribuit vim impediendi litis contestationem, alias verò exceptiones peremptorias voluit post litis contestationem præviam proponi, si de utrisque æqualiter est sen-

tiendum in casu liquidæ probationis vel notorietatis? R. cum Colerius in c. cum venerabilis de Except. n. 7. 1. dicit quia illæ tres à Pontifice specificatae communiter & ordinariè factæ in continenti probationem habent, hinc vi tempore comparandam; nam re judicata, de juramento litis contestationis, ut plurimum ex Actis Judicis primæ causæ & litis, de transactione verò ordinariè ex erecto desuper Instrumento, vel, si Judicialis fuit, Actis Judicialibus, quæ faciliè exhiberi possunt, fides fieri Judicis magno circuitu valet, cum hæc utrumque in Scriptis redigantur, & noniam contra de probat. Pontifex respexit ad communiter & frequenter contingentia.

Ad Confirmationem opus est habere distinctionem inter casum, quo exceptio peremptoria, v. g. Præscriptio est, vel non est notoria aut in continenti liquidabilis: si est, negatur antec. & conf. cùm in notoriis Casibus Juris sit Juris ordinem non ferre per c. 3. de jurejur. si non est, conceditur totum: pro hoc enim casu, per testes & longiorem indagatorem primùm probanda est exceptio peremptoria, litem contestandam præfate esse fateor, & fuit alterum mentem Assertionis nostræ. Et de hoc casu intelligendi sunt DD. qui communiter docent, peremptorias exceptiones impedire litis contestationem, imò præ hanc esse proponendas. Idem tenet

respondendum est ad rationem ultimi loco adjectam, nempe eam procedere, ubi exceptiones non sunt notorie vel de præfenti probabiles, non vero, ubi in continenti probari possunt;

tunc enim perpetuo per definitivam à limine Judicii, & ab omni deinceps instantia, repellendus est Actor, ut Reus sit semper securus.

TITULUS XXVI.

De Præscriptionibus.

DECISIO LXIX.

De Interruptione Præscriptionis.

SPECIES FACTI.

Oppidum cuidam Monasterio vicinum ultra 40. jam annos ex sylva, quam accolæ vocant *nemus queritoni*, 15. jugera complectente in circuitu ligna cædere, pecoræque sua pascere consueverat, velut in fundo ad se pertinente. At Monasterium, ex antiquis documentis edoctum, sylvam hanc suam esse præterit, & intra postremos 20. annos sæpius inhibuit, extrajudicialiter tamen, Oppido lignationem & pasculationem in sylva, utpote territorio ad se pertinente, imò, cum Oppidum insuper habita inhibitione, protestatione, ac dehortatione Monasterii pergeret in usu dicti nemoris, ad pignorationem processit Monasterium, curando nunc alias auferri ligna cædentibus, nunc unam vel alteram vaccam abduci.
(R. P. Fichler Decisiones.)

Cùmque his etiam non obstantibus non desisteret Oppidum à lignationibus & pasculatione in hac sylva, Judicialiter citari Oppidum fecit Monasterium; at, cum eodem ferè tempore Abbas Monasterii moreretur, à Successore lis ulterius tunc promotæ non est, sed primùm post 7. annorum curriculum repetita citatio, & litis contestatio facta. Respondit itaque Oppidum, se, si aliunde dominium sylvæ, vel jus lignandi ac pasculandi in eadem sibi non competeret, saltem per viam Præscriptionis utrumque à se acquisitum esse. Reposuit Monasterium, Præscriptionem ideo compleri non potuisse, quia quietam & continuam 40. annorum possessionem non habuit Oppidum, utpote ultimis 27. annis per tot inhibitiones,
B b b pi